LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA
SPRIEDUMS

Lieta Nr.A42647808
SKA – 422/2012

Rīgā 2012.gada 12.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore V.Krūmiņa
senatore V.Kakste
senatore D.Mita

piedaloties atbildētājas Jūrmalas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Jūrmalas pilsētas domes pārstāvei *L.B.*,
trešās personas bez patstāvīgiem prasījumiem *A.B.* pārstāvei *I.O.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *I.S.* pieteikumu par Jūrmalas pilsētas domes 2008.gada 3.jūlija lēmuma Nr.551 atcelšanu, sakarā ar *I.S.* kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2012.gada 30.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Jūrmalas pilsētas dome ar 2008.gada 3.jūlija lēmumu Nr.551 uzdeva *I.S.*, *A.B.* un *M.B.* līdz 2008.gada 1.augustam novērst patvaļīgas būvniecības sekas – demontēt koka nojumi auto novietošanai, */adrese/*.

[2] Pieteicēja *I.S.* vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par minētā lēmuma atcelšanu. Lietā kā trešās personas bez patstāvīgiem prasījumiem pieaicināti zemesgabala, uz kura atrodas būve, īpašnieki *A.B.* un *M.B.*

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2010.gada 27.maija spriedumu pieteikumu noraidīja. Tiesas spriedumā norādīts, ka nojumes būvniecībai saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" 58. un 112.punktu nepieciešams izstrādāt būvprojektu un saņemt būvatļauju. Pieteicēja šos dokumentus nav saņēmusi, tātad nojume uzbūvēta patvaļīgi. Tā kā būvniecība veikta ielas sarkanajās līnijās, nojumes izvietojums zemesgabalā ir pretrunā Jūrmalas apbūves noteikumiem (Jūrmalas pilsētas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (būvnoteikumi), kas apstiprināti ar Jūrmalas pilsētas domes 2007.gada 12.jūlija saistošajiem noteikumiem Nr.19 (protokols Nr.14, 37.punkts) „Par Jūrmalas Attīstības plāna (ģenerālplāna) grozījumu, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu"; turpmāk – apbūves noteikumi) un zemes īpašnieki būvei nepiekrīt, būves legalizācija nav iespējama. Līdz ar to pašvaldība pamatoti uzdeva pieteicējai būvi nojaukt.

[4] Apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2012.gada 30.janvāra spriedumu pieteikumu noraidīja. Apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajai motivācijai, papildus norādot arī šādus apsvērumus.

[4.1] Atbilstoši Būvniecības likuma 30.panta sestajai daļai, ievērojot Senāta judikatūru par šīs normas piemērošanu, iestādei, konstatējot būvniecību bez būvprojekta, ir jāizdod obligātais administratīvais akts par patvaļīgas būvniecības seku novēršanu. Tādēļ iestādei nebija jāizdara lietderības apsvērumi.

Lai arī lēmums pamatots ar Būvniecības likuma 30.panta piektās daļas 2.punktu un tajā vērtēts administratīvā akta samērīgums, nepareizās tiesību normas piemērošana nav novedusi pie nepareiza rezultāta, jo arī obligātā administratīvā akta izdošanas gadījumā apsverams samērīgums. Konkrētajā gadījumā pienākums būvi nojaukt ir proporcionāls tam, ko ar šo pienākumu cenšas sasniegt, proti, novērst būves daļēju atrašanos vietā, kur likums to aizliedz, kā arī ievērot apbūvētās zemes īpašnieku īpašuma tiesības.

[4.2] Pieteicēja nepamatoti atsaucas uz vienlīdzības principu saistībā ar domes pieņemtu pretēju lēmumu līdzīgā lietā, jo pieteicējas minētajā lietā patvaļīgas būvniecības sekas bija iespējams novērst, izstrādājot un saskaņojot būvprojektu un

saņemot būvatļauju. Pieteicējas gadījumā tas nav iespējams, jo daļa būves atrodas aizsargjoslā, kur būvniecība ir aizliegta.

[4.3] Lai arī pieteicēja lēmuma pieņemšanas procesā nav uzklausīta, šis procesuālais pārkāpums nevarēja ietekmēt lietas rezultātu, jo iestādei bija jāizdod obligātais administratīvais akts.

[5] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību. Pieteicēja, atsaucoties uz Senāta atziņām 2007.gada 9.janvāra spriedumā lietā Nr.SKA – 37/2007 un 2006.gada 17.novembra spriedumā lietā Nr.SKA – 424/2006 un Būvniecības likuma 30.panta sesto daļu, iebilst pret to, ka iestāde nav apsvērusi citus risinājumus, piemēram, iespēju būvi pārvietot vai mainīt tās apjomu, vai būvi legalizēt, un nav uzklausījusi pieteicējas viedokli šajā sakarā. Pieteicēja arī norāda, ka iestādes lēmums nav pamatots ar tiesas aplūkoto Būvniecības likuma 30.panta sesto daļu.

Motīvu daļa

[6] Lietā nav strīda par to, ka auto nojume uzbūvēta patvaļīgi, tas ir, bez akceptēta būvprojekta un būvatļaujas. Pieteicēja iebilst pret to, ka būvi uzdots nojaukt, neapsverot citas iespējas, kā atrisināt jautājumu par būves prettiesiskumu, piemēram, atļaujot būvi legalizēt (izstrādāt būvprojektu un saņemt būvatļauju) vai mainot tās novietojumu zemesgabalā.

[7] Saskaņā ar Būvniecības likuma 30.panta sesto daļu, ja būvniecība notiek bez akceptēta būvprojekta, pašvaldība pieņem lēmumu par šādas būvniecības radīto seku novēršanu (būves vai tās daļas nojaukšanu, iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu u.tml.).

Senāts jau iepriekš ir atzinis, ka šī norma paredz iestādes pienākumu izdot obligāto administratīvo aktu par būvniecības radīto seku novēršanu, ja konstatēts, ka būvniecība veikta bez akceptēta būvprojekta. Vienlaikus uzmanība vērsta uz to, ka, veicot kontroli pār šāda administratīvā akta tiesiskumu, tiesai jebkurā gadījumā ir pienākums ne vien formāli piemērot tiesību normu, bet arī pārbaudīt, vai personai uzliktais pienākums nav nesamērīgs (*sk. Senāta 2010.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-86/2010 10.punktu*).

[8] Apgabaltiesa, vērtējot lietas faktiskos apstākļus, konstatēja, ka būvniecība daļēji veikta ielas sarkanajās līnijās, būves izvietojums zemesgabalā ir pretrunā ar

apbūves noteikumu 5.11.1. un 5.14.3.apakšpunktu (ņemot vērā, ka gan iestāde, gan tiesa lēmumā pēc būtības apskata apbūves noteikumu 5.14.5.apakšpunkta pārkāpumu, secināms, ka piemērots šo noteikumu 5.14.5.apakšpunkts, nevis kļūdaini norādītais 5.14.3.apakšpunkts), kā arī zemesgabala īpašnieki nepiekrīt apbūvei.

Apbūves noteikumu 5.11.1.apakšpunkts citastarp liedz būvēt saimniecības ēku vai būvi ierīkot zemesgabala vai kaimiņu zemesgabala pamatēkas vizuālās uztveres priekšlaukumā un aizsegt skatu no ielas uz pamatēku – ievērot redzamības leņķi, gadījumā, ja pamatēka izvietota gruntsgabala dziļumā (nav aizmugures pagalma).

Apbūves noteikumu 5.14.5.apakšpunktā norādīts, ka zemesgabala daļu starp būvlaidi un ielas sarkano līniju nedrīkst apbūvēt, nekādas ēkas daļas uz tās nedrīkst atrasties, izņemot 5.14.3.apakšpunktā noteiktos gadījumus. Starp 5.14.3.apakšpunktā norādītajām būvēm nav minēta ne auto nojume, ne tai saprātīgi pielīdzināmas būves.

Savukārt Būvniecības likuma 3.panta pirmā daļa noteic, ka zemes gabalu drīkst apbūvēt, ja tā apbūve tiek veikta saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detālplānojumu (ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem) un šo plānojumu sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem un, noslēdzot līgumu, apbūve ir saskaņota ar zemes gabala īpašnieku (ja apbūvi neveic zemes gabala īpašnieks).

Senāts, izvērtējot minēto normu saturu, tāpat kā apgabaltiesa secina, ka lietā konstatētie apstākļi liedz ne tikai apbūvi esošajā apjomā un novietojumā, bet arī būves atrašanos konkrētajā zemesgabalā vispār, tā kā zemesgabala īpašnieki pret to iebilst. Tātad apgabaltiesa pamatoti secināja, ka būve neatbilst materiālo tiesību normām, tādēļ nav iespējama tās legalizācija.

[9] Pieteicēja atsaukusies uz tiesu praksi, atbilstoši kurai jautājums par būvniecības prettiesiskumu un tās sekām risināts arī tādējādi, ka pieļauj būves legalizāciju iepretim lēmumam būvi nojaukt. Pirmkārt, uzsverams, ka Senāta atziņas par to, ka arī gadījumā, ja būve uzbūvēta bez akceptēta būvprojekta, iespējams lemt par tās legalizāciju, paustas nolēmumā, kurā piemērotas Būvniecības likuma 30.panta normas, kas bija spēkā līdz 2006.gada 28.jūnijam (*sk. Senāta 2007.gada 9.februāra spriedumu lietā SKA-37/2007*).

Otrkārt, arī obligātā administratīvā akta izdošanas gadījumā ir apsverams samērīgums. To gan iestāde, gan tiesa ir ņēmusi vērā. Tomēr gadījumā, kad materiālo tiesību normas liedz īstenot būvniecību, nav iespējams runāt par būves legalizāciju kā būves prettiesiskuma novēršanas risinājumu ne atbilstoši līdz 2006.gada 28.jūnijam

spēkā bijušajām Būvniecības likuma 30.panta normām, ne šobrīd spēkā esošajai Būvniecības likuma 30.panta piektās daļas un sestās daļas redakcijai.

Tādējādi nav būtiskas nozīmes apsvērumiem par to, vai Būvniecības likuma 30.panta sestā daļa būtu interpretējama tādējādi, ka pieļauj arī citādāku būvniecības prettiesiskuma novēršanas risinājumu.

[10] Tāpat iepriekš norādīto apstākļu un apsvērumu dēļ nav nozīmes pieteicējas viedoklim attiecībā uz būves novietojuma vai apjoma maiņu. Citādāku secinājumu nevarētu izdarīt arī tad, ja iestāde būtu pieteicēju uzklausījusi un pieteicēja savu viedokli būtu sniegusi administratīvā akta izdošanas procesā, jo šajā gadījumā runa ir par būvniecības materiāltiesisku nepieļaujamību – būves atrašanos zemesgabalā tādā vai citādākā apjomā vai novietojumā liedz zemes īpašnieku iebildumi pret būvniecību.

[11] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka iestāde lēmumu pamatojusi ar Būvniecības likuma 30.panta piekto daļu, savukārt tiesa piemērojusi Būvniecības likuma 30.panta sesto daļu.

No Administratīvā procesa likuma 250.panta otrās daļas izriet, ka tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

Ņemot vērā to, ka abu minēto tiesību normu piemērošanas gadījumā ir vērtējams samērīgums un jautājums par būves materiāltiesisku pieļaujamību un tiesa vērtējusi tikai tos apsvērumus par lietas faktiskajiem apstākļiem, kas pausti administratīvajā aktā, secināms, ka konkrētajā gadījumā tiesa nav pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu tādējādi, ka tā būtu mainījusi vai pati radījusi jaunu administratīvā akta pamatojumu.

Savukārt iestāde, kā to pamatoti atzinusi arī apgabaltiesa, atsaucoties uz Būvniecības likuma 30.panta piekto daļu, nav pieņēmusi nepamatotu lēmumu, jo ir vērtējusi tos pašus apstākļus, kuru izvērtējumu paredz Būvniecības likuma 30.panta sestā daļa.

Arī tad, ja iestāde būtu atsaukusies uz Būvniecības likuma 30.panta sesto daļu vai ja tiesa būtu vērtējusi šā panta piektās daļas piemērošanu, tas lietas iznākumu konkrētajā gadījumā nemainītu, jo kā vienā, tā arī otrā gadījumā būvniecības nepieļaujamība, kas izriet no materiālo tiesību normām, liegtu būvi legalizēt.

[12] Apkopojot minēto, apgabaltiesas spriedums ir atstājams negrozīts, bet pieteicējas kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2012.gada 30.janvāra spriedumu, bet *I.S.* kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore	V.Krūmiņa
Senatore	V.Kakste
Senatore	D.Mita